

gemeente

Zoetermeer

Omnibusenquête 2011

**deelrapport communicatie gemeenteraad en
inwoners Zoetermeer**

Onderzoek & Statistiek

OMNIBUSENQUETE 2011

Deelrapport: communicatie gemeenteraad en inwoners Zoetermeer

Maart 2012

Samenstelling rapport:	Josée Boormans, Hoofdafdeling Bestuur, afdeling FB/Onderzoek en Statistiek
Enquête-organisatie:	Simon Arndt
In opdracht van:	Sandra Bruens, Griffie

INHOUDSOPGAVE

pagina

Samenvatting	5
1. Onderzoeksverantwoording	7
1.1 inleiding	7
1.2 respons	7
1.3 opzet rapport	7
2. Het bezoeken van een raads- of commissievergadering	9
2.1 het bezoeken van een raads- of commissievergadering	9
2.2 het bezoeken van een fractievergadering van een politieke partij	10
2.3 burgerinitiatief en het spreekrecht	11
2.4 informatie van de gemeenteraad op de gemeentelijke website	11
3. Informatievoorziening over de gemeenteraad	
3.1 informatievoorziening	15
3.2 Nieuwsbronnen voor informatie over raads- en commissievergaderingen	15
4. Het contact tussen de gemeenteraad en de inwoners van Zoetermeer	17
4.1 uitspraken	17
4.2 het kenbaar maken van een mening over het gemeentelijk beleid	18
4.3 suggesties en opmerkingen over het verbeteren van het contact tussen de gemeenteraad en de inwoners van Zoetermeer	
BIJLAGE 1. Betrouwbaarheid en nauwkeurigheid	19
BIJLAGE 2. Tabellen	21
BIJLAGE 3. Selectie van de vragen uit de omnibussenquête 2011 m.b.t. het onderwerp communicatie gemeenteraad en inwoners Zoetermeer	29

SAMENVATTING

- * *Aan het onderdeel 'de communicatie gemeenteraad en inwoners van Zoetermeer' uit de omnibusenquête 2011 heeft 62% van de benaderde Zoetermeesters meegedaan.*

Het bezoeken van een raads- of commissievergadering

- * *Minder dan één op de tien respondenten heeft wel eens een raads- of commissievergadering bezocht.
Als belangrijkste reden om een raads- of commissievergadering te bezoeken wordt genoemd de betrokkenheid bij een onderwerp dat wordt behandeld.
Als belangrijkste reden om geen bezoek te brengen aan dergelijke vergaderingen wordt genoemd dat het nooit in de gedachten is opgekomen.*
- * *Slechts 3% heeft wel eens een fractievergadering van een politieke partij in Zoetermeer bezocht.*
- * *Eén op de vijf respondenten heeft wel eens actief gezocht naar informatie over één of meer politieke partijen in Zoetermeer.*
- * *Minder dan de helft van de respondenten was voorafgaand aan het onderzoek op de hoogte van het bestaan van het burgerinitiatief en het spreekrecht.*
- * *In totaal was 46% van de respondenten er van op de hoogte dat er op de website informatie over de gemeenteraad te vinden is en over de verschillende manieren om onderwerpen onder de aandacht van de gemeenteraad te brengen.
Van degenen die hiervan op de hoogte waren, heeft 31% wel eens pagina's op de website bekeken.
Van de respondenten die wisten dat er op de website informatie over de gemeenteraad te vinden was, was meer dan een derde er van op de hoogte dat je via de gemeentelijke website kunt aanmelden voor de digitale nieuwsbrief van de gemeenteraad.*
- * *Van alle respondenten zegt 3% wel eens naar de 'live' uitzendingen van een commissie of de gemeenteraad gekeken te hebben. Van de respondenten die dit nog hebben gedaan zegt 15% nu ze dit weten wel eens naar een 'live' uitzending te gaan kijken.*

Informatievoorziening over de gemeenteraad

- * *Van de respondenten is 30% van mening dat ze (ruim) voldoende op de hoogte worden gehouden over wat er in raads- of commissievergaderingen wordt besproken.*
- * *Bijna één op de vijf respondenten zegt zelf wel eens actief te zoeken naar informatie over besproken onderwerpen en/of genomen besluiten. Van hen heeft 61% gevonden wat ze zochten.*
- * *De belangrijkste nieuwsbronnen voor informatie over wat er in raads- en commissievergaderingen besproken en besloten wordt is het Streekblad. Maar ook de Postiljon vormt een belangrijke informatiebron.*

Contact tussen gemeenteraad en de inwoners van Zoetermeer

- * *De respondenten kregen een aantal stellingen voorgelegd over het contact tussen de burger en de gemeenteraad. De meeste respondenten zijn het (helemaal) eens met de stelling: 'het is belangrijk dat de raadsleden regelmatig zelf direct aanspreekbaar zijn in de wijk'*
Het meest oneens is men met de stelling: 'beslissingen van de gemeenteraad hebben weinig tot geen invloed op mijn dagelijkse leven'.

1

ONDERZOEKSVERANTWOORDING

1.1 Inleiding

Eind september/begin oktober 2011 is in Zoetermeer de jaarlijkse omnibusenquête gehouden. In deze enquête worden over uiteenlopende onderwerpen vragen gesteld aan inwoners van Zoetermeer. Eén van de onderwerpen in de omnibusenquête is het onderwerp “communicatie gemeenteraad en inwoners Zoetermeer”.

De vragenlijst over dit onderwerp sluit gedeeltelijk aan bij de vragen die eerder in een apart opgezet onderzoek in 2003 en in de omnibusenquête 2005 en 2008 zijn gesteld. Waar de vragen hetzelfde zijn, zullen de resultaten van eerdere jaren erbij gezet worden.

In alle vier de jaren zijn de vragen voorgelegd aan een steekproef uit het bevolkingsbestand. De vragen uit 2005, 2008 en 2011 maakten/maken deel uit van de omnibusenquête. Het onderzoek uit 2003 bestond alleen uit de vragen van de gemeenteraad.

1.2 Respons

Voor de omnibusenquête 2011 zijn drie niet overlappende steekproeven getrokken uit het bevolkingsbestand van de gemeente Zoetermeer van 2000 inwoners van 18 jaar en ouder. Voor de personen geldt bovendien dat zij op dat moment niet woonachtig waren in een ‘bijzonder woongebouw’ (verzorgingshuis, penitentiare inrichting, gezinsvervangend tehuis) of in een woonwagen. Aan de personen uit de drie steekproeven zijn verschillende enquêtes voorgelegd.

De omnibusenquête is gehouden in september/oktober 2011. In een periode van drie weken heeft een aantal koeriers de enquêtes uitgezet bij de geselecteerde Zoetermeesters en na enkele dagen weer opgehaald.

Het omnibusonderdeel ‘communicatie gemeenteraad en inwoners Zoetermeer’ is door 1238 van de 2000 geselecteerde Zoetermeesters beantwoord; 61,9% respons.

Eigen aan steekproefonderzoek is dat de uitkomsten een schatting geven van de werkelijkheid. In bijlage 1 is een overzicht opgenomen van de nauwkeurigheid en betrouwbaarheid rondom de onderzoeksuitkomsten.

1.3 Opzet rapport

Het rapport is als volgt opgebouwd. Hoofdstuk twee gaat over het al of niet bezoeken van een raads- of commissievergadering en de redenen hiervoor. In hoofdstuk drie komt de informatievoorziening over de gemeenteraad aan bod.

Onderwerp van hoofdstuk vier is het contact tussen de gemeenteraad en de inwoners. Tenslotte is nog een aantal bijlagen in het rapport te vinden.

Een eerste bijlage gaat over de nauwkeurigheid en betrouwbaarheid van de onderzoeksuitkomsten.

In bijlage 2 staan enkele resultaten uit zogenaamde ‘open’ vragen in overzichtstabellen weergegeven.

In bijlage 3 tenslotte is de selectie van de vragen uit de omnibusenquête over het onderwerp communicatie gemeenteraad en inwoners Zoetermeer te vinden.

2

HET BEZOEKEN VAN EEN RAADS- OF COMMISSIE-VERGADERING

2.1 Het bezoeken van een raads- of commissievergadering

De gemeenteraad bepaalt het beleid en neemt de belangrijke beslissingen. De raadsvergadering is dé plaats voor het openbare politieke debat.

Een raadscommissie brengt advies uit aan de gemeenteraad over een voorstel of onderwerp. Ook geeft zij advies uit eigen beweging. Tenslotte voert zij overleg met de burgemeester en/of wethouders over door hen verstrekte inlichtingen.

Er zijn drie raadscommissies in Zoetermeer: Samenleving, Ruimte en Burger en Bestuur.

Van de respondenten zegt 92% dat ze (net als in de omnibusenquête 2008) nog nooit een raads- of commissievergadering van de gemeente Zoetermeer bezocht hebben.

Minder dan één op de tien respondenten heeft dus wel eens een bezoek gebracht aan een raads- of commissievergadering.

Tabel 2.1 % respondenten dat al of niet wel eens een raads- of commissievergadering heeft bezocht van de gemeente Zoetermeer

Bezoek?	2003		2005		2008		2011	
	Aantal	In %	Aantal	In %	Aantal	In %	Aantal	%
Ja	77	14,3%	142	10,1%	114	8,3%	101	8,2%
Nee	463	87,5%	1264	89,9%	1261	91,7%	1134	91,8%
Totaal	540	100%	1406	100%	1375	100%	1235	100%

De belangrijkste reden om een raads- of commissievergadering te bezoeken is net als in 2008 'betrokkenheid bij een onderwerp dat wordt behandeld' (70% van de bezoekers). Ook in 2005 en 2003 werd dit als belangrijkste bezoekreiden genoemd.

Tabel 2.2 Belangrijkste reden voor het bezoeken van de laatste raads- of commissievergadering waar een respondent geweest is

Genoemde reden	Aantal	In %
* Algemene interesse in de gang van zaken tijdens een raads- of commissievergadering	8	8,0%
* Ik wil op de hoogte blijven van wat er in de gemeenteraad wordt besproken en besloten	4	4,0%
* Er werd een onderwerp behandeld, waar ik me direct betrokken voel	70	70,0%
* Ik was uitgenodigd als gast van de Raad	7	7,0%
* Anders, nl, (zie bijlage 2 tabel 1)	11	11,0%
Subtotaal	100	100%
Geen antwoord	1	
Totaal	101	

Bijna 30% van de respondenten gaf als belangrijkste reden waarom ze nog nooit een raads- of commissievergadering bezochten dat het niet in hen is opgekomen (in 2008: was dit voor 34% de belangrijkste reden). Ook in 2003 en 2005 werd deze reden het meest genoemd

Een kwart van de respondenten (25%) geeft net als in 2008 aan geen interesse te hebben om dergelijke vergaderingen te bezoeken. Voor één op de vijf respondenten (in 2008 en 2005 17%) was gebrek aan tijd de belangrijkste reden om niet te gaan.

Tabel 2.2 Belangrijkste reden voor het nooit bezoeken van een raads- of commissievergadering in 2012 in aantal en in %

Genoemde reden	Aantal	In %
Het interesseert mij niet	278	25,4%
Het is nooit in mij opgekomen	327	29,8%
Ik heb er geen tijd voor	220	20,1%
Ik begrijp toch niet waar het over gaat	17	1,6%
Ik weet niet wanneer er voor mij een interessant onderwerp besproken wordt	105	9,6%
Ik wist niet dat het mogelijk was om een raads- of commissievergadering te bezoeken	84	7,7%
Anders, nl...(zie bijlage 2 tabel 2)	85	5,9%
Subtotaal	1096	100%
Geen antwoord	38	
Totaal	1134	

2.2 Het bezoeken van een fractievergadering van een politieke partij

Dit jaar is voor het eerst gevraagd of de respondenten wel eens een fractievergadering van een politieke partij van de gemeente Zoetermeer hebben bezocht.

Dit percentage ligt nog lager dan dat van de bezoeken aan de gemeenteraad. In totaal zegt 3% van de respondenten wel eens een fractievergadering van een politieke partij te hebben bezocht. De overige 97% heeft dat dus niet gedaan.

Ook is aan de respondenten gevraagd of ze wel een actief gezocht hebben naar informatie over één of meer politieke partijen in Zoetermeer.
Eén op de vijf respondenten zegt deze informatie wel eens gezocht te hebben.

Tabel 2.3 Aantal en percentage respondenten dat wel eens actief gezocht heeft naar informatie over één of meer politieke partijen in Zoetermeer

Actief gezocht naar informatie over politieke partijen in Zoetermeer?	Aantal	In %
Ja	252	20,5%
Nee	979	79,5%
subtotaal	1231	100,0%
Geen antwoord	7	
Totaal	1238	

2.3 Burgerinitiatief en spreekrecht

Inwoners van Zoetermeer kunnen invloed uitoefenen op het beleid in Zoetermeer. Twee manieren om dit te doen zijn het burgerinitiatief en het spreekrecht. Het burgerinitiatief houdt in dat burgers een voorstel of onderwerp op de agenda van de gemeenteraad kunnen plaatsen en in de vergadering kunnen meepraten over het onderwerp. Het spreekrecht houdt in dat burgers voordat een raads- of commissievergadering begint, vijf minuten kunnen spreken over een door hen uitgekozen onderwerp.

Van de respondenten was 47% (in 2008: 43%) op de hoogte van het burgerinitiatief en spreekrecht om op deze manieren invloed te kunnen uitoefenen op de politieke besluitvorming.

Tabel 2.4 Aantal en percentage respondenten dat op de hoogte was van het burgerinitiatief en het spreekrecht

Wist van het bestaan van burgerinitiatief en spreekrecht?	Aantal	In %
Ja	571	46,7%
Nee	652	53,3%
subtotaal	1223	100,0%
Geen antwoord	15	
Totaal	1238	

2.4 Informatie van de gemeenteraad op de gemeentelijke website

Op de website van de gemeente Zoetermeer (www.zoetermeer.nl) staat onder het kopje 'Politiek en Bestuur' informatie over de gemeenteraad en over de verschillende manieren om onderwerpen onder de aandacht van de gemeenteraad te brengen.

In totaal was 46% van de respondenten er van op de hoogte dat dergelijke informatie over de gemeenteraad op de website te vinden was.

Van de 562 respondenten die hiervan op de hoogte waren hebben 177 respondenten (31%) weleens naar pagina's van de gemeenteraad op de website gekeken. De overige 68% deed dat niet of gaf geen antwoord op de vraag (1%).

Via de website van de gemeente Zoetermeer kan men zich aanmelden voor de digitale nieuwsbrief van de gemeenteraad (rechtsonder op de homepage). In deze nieuwsbrief staat informatie over actuele onderwerpen van de gemeenteraad. Van de respondenten die wisten dat er informatie op de homepage te vinden was, wist 36% (201 respondenten) dat ze zich konden aanmelden voor de digitale nieuwsbrief van de gemeenteraad. In totaal was 64% van hen hiervan niet op de hoogte.

Tabel 2.6 Aantal en percentage respondenten dat er al of niet van op de hoogte was dat men zicht voor de digitale nieuwsbrief van de gemeenteraad kon aanmelden via de gemeentelijke website

* *betreft alleen antwoorden van respondenten die wisten dat er op de gemeentelijke website informatie over de gemeenteraad te vinden was*

Wist van aanmelden voor digitale nieuwsbrief via de gemeentelijke website?	Aantal	In %
Ja	201	36,3%
Nee	353	63,7%
Subtotaal	554	100,0%
Geen antwoord	8	
Totaal	562	

Via de website van de gemeente Zoetermeer worden alle vergaderingen van de commissies en de gemeenteraad 'live' uitgezonden. Aan de respondenten is gevraagd of ze wel eens naar deze 'live' uitzendingen gekeken hebben. Uit de resultaten blijkt dat slechts 3% van de respondenten dit wel eens gedaan heeft.

Tabel 2.7 Aantal en percentage respondenten dat al of niet wel eens naar één of meer 'live' vergaderingen van de commissies en/of gemeenteraad heeft gekeken

Heeft men wel eens gekeken naar 'live' vergaderingen?	Aantal	In %
Ja	31	2,5%
Nee	1188	97,5%
Subtotaal	1219	100%
Geen antwoord	19	
Totaal	1238	

Respondenten die nog niet gekeken hebben is gevraagd of ze, nu ze weten van deze mogelijkheid, wellicht een keer "live" via de gemeentelijke website gaan kijken naar de vergaderingen.

Van alle 1188 respondenten die nog niet gekeken hadden zegt 15% nu wel van plan te zijn een keer te gaan kijken naar de "live" uitzendingen.

Tabel 2.8 Aantal en percentage respondenten dat al of niet aangeeft wel eens te gaan kijken naar "live" uitzendingen van de gemeenteraad

** betreft alleen antwoorden van respondenten die nog niet "live" naar uitzendingen van de gemeenteraad gekeken hebben.*

Gaat men een keer kijken naar "live" uitzendingen via de gemeentelijke website?	Aantal	In %
Ja	176	15,2%
Nee	507	43,7%
Weet niet	477	41,1%
Subtotaal	1160	100%
Geen antwoord	28	
Totaal	1188	

3

INFORMATIEVOORZIENING OVER DE GEMEENTERAAD

3.1 Informatievoorziening

De raad wil de Zoetermeesters betrekken bij de besluitvormingstrajecten. Daar hoort bij dat de gemeenteraad de burgers informeert over onderwerpen die besproken worden en dat burgers informatie over de genomen besluiten kunnen verkrijgen, bijvoorbeeld via internet, de krant, wijkposten of de publieksbalie (publieksplein).

Van de respondenten vindt 30% dat ze door de raad (ruim) voldoende op de hoogte worden gehouden over de in raads- en commissievergaderingen besproken onderwerpen en genomen besluiten. Dit komt overeen met het resultaat uit 2003, 2005 en 2008

In totaal is 18% van de respondenten van mening dat ze (ruim) onvoldoende op de hoogte worden gehouden over besproken onderwerpen en genomen besluiten. In 2008 was 27% nog van mening dat ze (ruim) onvoldoende op de hoogte gehouden werden (2003: 50%, 2005: 37%).

Het percentage respondenten dat geen mening over dit onderwerp heeft, is in de tijd meer dan verdubbeld van 22% in 2003 tot 52% in 2011.

Tabel 3.1 beoordeling van de respondenten over de mate waarin de raad hen informeert over besproken onderwerpen en genomen besluiten uit raads- of commissievergaderingen

Mate waarin men op de hoogte wordt gehouden	2003		2005		2008		2011	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	In %	Aantal	In %
Ruim voldoende	4	0,7%	14	1,0%	15	1,1%	17	1,4%
Voldoende	146	27,2%	382	27,6%	374	27,8%	350	28,7%
Onvoldoende	217	40,4%	401	29,0%	307	22,8%	175	14,4%
Ruim onvoldoende	50	9,3%	104	7,5%	58	4,3%	47	3,9%
Geen mening	120	22,3%	484	34,9%	592	44,0%	629	51,6%
Subtotaal	537	100%	1385	100%	1346	100%	1218	100%
Geen antwoord	8		33		30		20	
Totaal	545		1418		1376		1238	

Van de respondenten in 2011 zegt 18% (228 respondenten) zelf wel eens actief te hebben gezocht naar informatie over besproken onderwerpen en/of genomen besluiten.

Daarbij heeft 61% de gezochte informatie kunnen vinden. De overige respondenten konden niet vinden wat ze zochten.

3.2 Nieuwsbronnen voor informatie over raads- en commissievergaderingen

Respondenten kunnen via verschillende nieuwsbronnen vernemen wat er in raads- en commissievergaderingen besproken en besloten wordt.

Aan alle respondenten is gevraagd via welke nieuwsbron ze in de twaalf maanden voorafgaand aan het onderzoek informatie hebben vernomen over wat er in raads- en commissievergaderingen besproken en besloten is.

De meest genoemde nieuwsbron via welke men deze informatie heeft vernomen is Streekblad. Daarnaast worden de Postiljon en Zoetermeer Magazine het meest genoemd.

Tabel 4.2 Nieuwsbronnen via welke men in twaalf maanden voorafgaand aan het onderzoek informatie heeft vernomen over wat er in raads- en commissievergaderingen besproken en besloten wordt in 2011

* in % van het totaal aantal respondenten dat een antwoord heeft gegeven
* men mocht meer antwoorden geven

Genoemde informatiebronnen	2011	
	Aantal keren genoemd	In % van totaal aantal respondenten
Digitale nieuwsbrief gemeenteraad	20	1,7%
Direct via de raadsleden	19	1,6%
Via een fractie	15	1,2%
AD Zoetermeer	246	20,4%
De Postiljon	591	49,1%
Het Streekblad	738	61,3%
Zoetermeer Magazine	377	31,3%
Het digitaal Stadhuis (www.zoetermeer.nl , de internetsite van de gemeente)	57	4,7%
89,3 Radio West	58	4,8%
TV West	177	14,7%
Westonline	30	2,5%
Zoetermeer FM 107,6	28	2,3%
Twitter	13	1,1%
anders, nl. . . . (zie bijlage 2 tabel 11)	27	2,2%
Ik heb geen informatie over raads- of commissievergaderingen vernomen	318	26,2%
Totaal aantal respondenten: 1.204		
Geen antwoord: 34 respondenten		

4

HET CONTACT TUSSEN DE GEMEENTERAAD EN DE INWONERS VAN ZOETERMEER

4.1 Uitspraken

Aan het einde van de vragenlijst is aan de respondenten een aantal uitspraken voorgelegd over het contact tussen de burger en de gemeenteraad. Gevraagd werd in hoeverre men het met één van de voorgelegde uitspraken eens is.

De stelling waarmee de meeste respondenten het geheel eens zijn (39% van de respondenten die bij deze uitspraak een antwoord hebben gegeven) is de stelling: 'het is belangrijk dat de raadsleden regelmatig zelf direct aanspreekbaar zijn in de wijk'

Het meest oneens is men met de stelling: beslissingen van de gemeenteraad hebben weinig of geen invloed op mijn dagelijkse leven' (27% van de respondenten die bij deze uitspraak een antwoord hebben gegeven is het niet eens met deze uitspraak). Bijna tweederde van de respondenten zegt 'geen mening' te hebben over het feit of de raadsleden goed bereikbaar zijn voor vragen en opmerkingen van inwoners van Zoetermeer.

Tabel 5.1 de mening van de respondenten over een aantal uitspraken over het contact tussen de burger en de gemeenteraad

Uitspraak	geheel mee eens	enigszins mee eens	mee oneens	geen mening	aantal
- Het is belangrijk dat de raadsleden regelmatig zelf direct aanspreekbaar zijn in de wijk	38,6%	33,4%	6,0%	22,0%	100% (n=1184)
- De gemeenteraad weet voldoende af van wat er leeft onder de Zoetermeerse bevolking	7,2%	34,4%	22,0%	36,5%	100% (n=1174)
- beslissingen van de gemeenteraad hebben weinig of geen invloed op mijn dagelijkse leven	14,7%	35,0%	27,1%	23,3%	100% (n=1167)
- de raadsleden zijn goed bereikbaar voor vragen en opmerkingen van inwoners van Zoetermeer	4,5%	18,4%	13,7%	63,4%	100% (n=1177)
- de kiezer wordt daadwerkelijk vertegenwoordigd door de gemeenteraad	8,2%	32,2%	13,5%	46,1%	100% (n=1175)
- als mensen echt willen, kunnen ze de gemeenteraad wel beïnvloeden	11,9%	35,3%	19,6%	33,2%	100% (n=1181)

4.2 Suggesties en opmerkingen over het verbeteren van het contact tussen de gemeenteraad en de inwoners van Zoetermeer

Van de respondenten hebben er 117 van de gelegenheid gebruik gemaakt om suggesties en/of opmerkingen te geven over het verbeteren van het contact tussen de gemeenteraad en de inwoners van Zoetermeer. In bijlage 2 tabel 3 staat hiervan een overzicht.

BIJLAGE 1. BETROUWBAARHEID EN NAUWKEURIGHEID

De in dit verslag opgenomen uitkomsten hebben betrekking op de 1.238 respondenten uit de omnibusenquête die vragen hebben ingevuld over de communicatie gemeenteraad en inwoners Zoetermeer of op bepaalde categorieën daarvan. Over de 'werkelijkheid', dat wil zeggen de situatie in de totale populatie van Zoetermeerse 18 plussers kunnen alleen uitspraken worden gedaan in de vorm van punt- of intervalschattingen.

Wanneer in de respons bijvoorbeeld 40% een bepaald gedrag vertoont, wordt aangenomen dat dit in de populatie ook 40% zal zijn. Een dergelijke puntschatting van een percentage zal bijna altijd in meer of mindere mate van de werkelijkheid afwijken.

De kans op een verkeerde schatting kan aanzienlijk worden teruggebracht door de werkelijkheid te schatten in de vorm van intervallen (intervalschattingen).

Het is daarbij mogelijk, met behulp van statistische formules, de grootte van een interval zodanig rond de enquête-uitkomst te kiezen dat met een bepaalde mate van zekerheid (veelal 'betrouwbaarheid' genoemd) kan worden aangenomen dat het werkelijke percentage zich binnen dat interval bevindt.

Enkele voorbeelden ter verduidelijking:

- stel dat van alle 1.238 respondenten 30% opvatting A heeft. In werkelijkheid (dus in de totale populatie van Zoetermeesters van 18 jaar en ouder) zal dit percentage dan met 95% zekerheid liggen tussen 27,4% en de 32,6%.
- Stel dat van alle respondenten er 50 gedrag x vertonen. Als van deze 50 personen 60% vrouw is dan kan met 95% zekerheid gesteld worden dat van alle Zoetermeerse 18 plussers die gedrag x vertonen tussen de 46,4 en 73,6% vrouw is.

Tabel 1. Procentpunten waarmee de werkelijke percentages (dus die in de populatie) maximaal kunnen afwijken van die in de respons. (Bij een betrouwbaarheidsniveau van 95%).

Aantal respondenten	10% of 90%	20% of 80%	30% of 70%	40% of 60%	50%
100	5,9	7,8	9,0	9,6	9,8
200	4,2	5,5	6,4	6,8	6,9
300	3,4	4,5	5,2	5,5	5,7
400	2,9	3,9	4,5	4,8	4,9
500	2,6	3,5	4,0	4,3	4,4
600	2,4	3,2	3,7	3,9	4,0
700	2,2	3,0	3,4	3,6	3,7
800	2,1	2,8	3,2	3,4	3,5
900	2,0	2,6	3,0	3,2	3,3
1.000	1,9	2,5	2,8	3,0	3,1
1.100	1,8	2,4	2,7	2,9	3,0
1.238	1,7	2,3	2,6	2,8	2,8

BIJLAGE 2. TABELLEN

Tabel 1. Belangrijkste andere genoemde reden voor het bezoeken van de laatste raads- of commissievergadering

-
- Hoorzitting.
 - Ik werk bij de gemeente Zoetermeer.
 - Inauguratie wethouders.
 - Invulling (waar nu Randstadrail rijdt).
 - Lid PvdA (Zoetermeer).
 - Met school.
 - Plan Noord-Aa.
 - Protest over verplaatsen van bovenwijkse school.
 - School.
 - VVE.
 - Werkzaam bij gemeente, GRP.
-

Tabel 2. Belangrijkste andere reden voor het nooit bezoeken van een raads- of commissievergadering (anders dan een voorgecodeerd antwoord)

-
- Als bezoeker toch geen inspraak.
 - Als ik wil kijk ik online.
 - Antwoord 5 en deze zijn 's avonds. Ga liever niet alleen over straat.
 - Belangrijke zaken lees ik wel in de pers.
 - Ben te oud en is vermoeiend vergaderingen bij te wonen.
 - Ben zeer slecht ter been.
 - Bezoek heeft geen invloed op besluitvorming. Daarom heeft het geen zin.
 - Bij de laatste was ik de datum vergeten.
 - Binnen het huidige politieke systeem heeft dit geen zin.
 - Er is nooit een dringende rede geweest om te komen.
 - Er is nooit iets van gekomen.
 - Er is tot nu toe geen reden geweest om een vergadering bij te wonen.
 - Er wordt toch niet geluisterd!
 - Flauwekul denken alleen aan zichzelf.
 - Ga gezien mijn leeftijd liever niet 's avonds weg.
 - Ga niet graag 's avonds alleen op pad.
 - Geen aanleiding voor geweest.
 - Geen affiniteit met politieke besluitvorming.
 - Gezondheidsproblemen en taalproblemen.
 - Handicap.
 - Heb toch geen invloed, politiek ramt eigen zin door.
-

Vervolg tabel 2.

- Heeft geen toegevoegde waarde voor mij.
 - Het onderwerp en de uitkomst daarvan is meestal al beslist!
 - Heeft geen zin, aanneming staat toch alvast.
 - Ik ben 83 jaar ga dan de deur niet uit.
 - Ik hou niet van politieke profilering van (soms) lichtgewicht raadsleden.
 - Ik kan de besluitvorming toch niet aanpassen.
 - Ik lees het resultaat wel in de krant.
 - Ik neem er geen tijd voor.
 - Ik verneem via media.
 - Ivm gezondheidsredenen.
 - Je hebt niets te vertellen, dus tijdverspilling.
 - Kan een vergadering niet goed volgen.
 - Kan het niet goed horen en volgen.
 - Leeftijd 87 jaar beiden te vermoeiend.
 - Leeftijd.
 - Lees resultaat in streekblad.
 - Lees wat er besproken is in het streekblad.
 - Mijn leeftijd 89 jaar.
 - Mijn leeftijd.
 - Mindervalide, altijd pijn.
 - Neem er geen tijd voor. Stel andere prioriteiten.
 - Nog geen onderwerp aan de orde geweest waar ik dichtbij betrokken wilde zijn.
 - Onderwerpen die mij interesseren lees ik na in krant of op internet.
 - Onnodig tijdverlies want het orgaan luistert zelf niet.
 - Politiek en macht maken mensen er niet beter op, zeker niet bij partijpolitiek.
 - Politiek is belust op leugens dus komt er niet veel van terecht.
 - S avonds ivm chronische ziekte: moeizaam.
 - Slecht ter been.
 - Soms stellen zij mij op de hoogte maar komen de afspraken niet na.
 - Taal.
 - Tijden onbekend, verder druk bezet.
 - Tot nu toe niet nodig geweest.
 - Volg de informatie in de streekbladen over lopende zaken.
 - Was niet echt voor mij van toepassing.
 - Weinig invloed.
 - Word niet geluisterd naar bezoekers.
 - Wordt gewoon poppenkast gespeeld; niet naar de burgers luisteren.
 - Ze doen toch waar ze voor staan ze luisteren toch niet naar bewoners.
 - Ze luisteren toch niet. Zie de zaak rond de Horeca bij het Noord-AA.
 - Ziekte verhindert mij dit soort dingen te doen.
 - Ziekte
-

Tabel 3. Andere nieuwsbron (anders dan de voorgecodeerde informatiebronnen via welke men in de twaalf maanden voorafgaand aan het onderzoek informatie heeft vernomen over wat er in raads- en commissievergaderingen wordt besproken en besloten

-
- Als ik geen info nodig heb ga ik ook niet op zoek.
 - Ambtenaar Zoetermeer.
 - Brieven.
 - Buren.
 - Commissie.
 - Familie, kennissen.
 - Gemeenteambtenaren om hulp/aanwijzingen gevraagd, om e.e.a. aan de weet te komen, soms telefonisch.
 - Google.
 - Internet.
 - Mail tegenstander besluit.
 - Mede buurt bewoners.
 - Niet ivm slecht gezichtsvermogen.
 - Nu dit, via jullie.
 - Per brief woningbouw.
 - RaadsInformatie Systeem.
 - School.
 - Tijdens folderen van de partijen.
 - TV of van horen zeggen. Alleen politiek.
 - Vereniging.
 - Verschillende sites.
 - Via het blaadje van de volkstuin van mijn opa en oma.
 - Via politieke stands op straat.
 - Vrienden / familie.
 - Www.zoetermeernieuws.nl
-

Tabel 4. Genoemde suggesties of opmerkingen over het verbeteren van contact tussen de gemeenteraad en de inwoners van Zoetermeer.

-
- 1 x per jaar een verslag per post aan iedereen geven.
 - Alleen luisteren is niet voldoende.
 - Als de informatie goed gebracht was dan had de bevolking kunnen voorkomen dat de Noord Aa een soort Benidorm wordt.
 - Als inwoners belangrijke klachten hebben over te nemen beslissingen wordt er niet geluisterd (m.n. de kwestie behoud Noord AA).
 - Als jezelf actief bent kun je alles en iedereen bereiken en eventueel invloed uitoefenen. Helaas heeft iedereen het druk.
 - B&W moeten leren luisteren en wethouder Emmens moet niet zijn eigen belang voorop stellen.
 - Beantwoorden email??
 - Beloften nakomen.
 - Beloftes waarmaken.
 - Beter luisteren naar de burger, wat speelt er.
 - Beter luisteren naar kritiek vanuit de gemeente en niet reeds bepaalde plannen doorzetten ter meerdere glorie van de eigen persoon in de gemeenteraad.
 - Beter profileren.
 - Beter rekening houden met de bewoners.
 - Beter vindbaar; gegevens van raadsleden heb ik niet kunnen vinden.
 - Bij briefwisseling persoonlijk antwoord ontvanger, niet via een afdeling.
 - Binnenloop speeltuin op wijkpost.
 - Dat er nog meer naar de bewoners geluisterd moet worden.
 - De bevolking echt serieus nemen, neem de aanbouw van horeca bij de Noord AA er wordt niet echt geluisterd, en al helemaal geen rekening gehouden met.
 - De informatie duidelijker overbrengen, katern in Z'meer magazine. Het valt nu niet echt op.
 - De inwoners weten wat er dagelijks speelt, dus doe eens een duidelijke oproep voor contact, bv. per wijk en via de voorpagina van een streekkrant.
 - De meningen van de inwoners "Serieus" nemen!!!!
 - Doen wat je belooft.
 - Duidelijker in plaatselijke krant of Zoetermeer magazine.
 - Echt serieus nemen van suggesties, het gaat niet alleen om geld!
 - Een onderwerp te behandelen in een artikel in de streekblad of andere media.
 - Een site voor wijkklachten en 1x per kwartaal een (half jaar) bespreking in een wijkpost over buurtgerelateerde onderwerpen.
 - Eens bespreken met de burger wat er besproken gaat worden.
 - Eerlijk gezegd interesseert het mij volledig niet. Als het nodig mocht zijn vinden we onze weg wel.
 - Eigenlijk geen idee wat een goed platform hiervoor zou zijn.
 - Enquête formulieren zoals deze.
 - Er is voldoende contact mogelijk.
 - Er wordt vaak een mening gevraagd over plannen die al vastliggen.
 - Er wordt vooral geluisterd naar schreeuwers, sommige raadsleden komen over als egotrippers.
-

Vervolg tabel 4

- Er zijn problemen die draadkrachtiger behandeld kunnen worden.
 - Er zouden bv meer activiteiten gehouden kunnen worden, initiatief vanuit beide partijen, kan ook invloed hebben o/d criminaliteit.
 - Evenementen houden die jongeren trekt en dit combineren.
 - Ga wat vaker de stad in.
 - Geen mening.
 - Geen opmerkingen.
 - Geen.
 - Gemeenteraadlid verplichten om zijn/haar gezicht meer te laten zien. Bij een wijkpost of gewoon lopend door de wijk.
 - Goed luisteren naar de bevolking en dit betrekken in besluitvorming "niet doen alsof".
 - Goed naar burgers luisteren; geen stromannen sturen, maar gemandateerden.
 - Heb er geen behoefte aan.
 - Helaas doet de gemeenteraad ook hun zin alleen.
 - Het initiatief ligt bij de inwoners, gemeenteraad reageert.
 - Het is allemaal: List en Bedrog !!!
 - Het is politiek. Je vindt jezelf er i.h.a. nauwelijks in terug!
 - Ik denk niet dat je als burger invloed hebt, sommige dingen zijn toch al besloten!
 - Ik heb er vrij weinig mee te maken, dus zou ik het niet weten.
 - Ik heb wel eens het idee dat ze wel luisteren, maar er vervolgens niets mee doen.
 - In het vervolg een pen er bijsturen.
 - Initiatief van beide kanten tonen.
 - Inloopavonden in buurtcentra organiseren.
 - Instellen van stuurgroep/adviesgroep van deskundigen nl. gemeenteraadsleden zijn niet deskundig (inhoudelijk).
 - Invoering spreekrecht in wijken met regelmaat.
 - Ja, Sterigenics verhaal, rare gang van zaken bij Sterigenics. Frank Speel heeft veel fouten gemaakt maar heeft nu weer een mooie functie.
 - Kortingsregeling?! Bonus?!
 - Laat raadsleden columns schrijven over actuele onderwerpen in Streekblad bijv.
 - Laat spreekuren ook eens buiten kantooruren komen, weekenden kunnen nooit op de nu gehanteerde momenten zonder verlofuren te spenderen.
 - Laat ze eerst maar eens goed luisteren en niet alleen met hun eigen dingen bezig zijn. Er leeft nogal wat onvrede in de gemeente.
 - Laat zelf via een specifiek krantje of zoiets meer aan de mensen weten.
 - Leren luisteren met respect naar elkaar.
 - Loop eens 's avonds door de wijken.
 - Loop regelmatig door de wijk, spreek burgers aan, wees kritisch ook op de werkzaamheden vd gemeente.
 - Luisteren en uitvoeren en niet steeds het smoesje er is geen geld want het parkeerterrein bij de mazzel is wel 3x overgedaan.
 - Luisteren wat de bevolking wil (zie Noord-Aa beleid).
-

Vervolg tabel 4.

- Maak het wat meer toegankelijk en hipper, meer van deze tijd.
 - Meer "overleg" met de inwoners ipv dom handelen.
 - Meer bekend maken wanneer gemeenteraadslid de wijk zal bezoeken.
 - Meer contact met burgers over beslissingen binnen de raad.
 - Meer controle in de wijk, beter contact met bewoners.
 - Meer duidelijkheid.
 - Meer informeren via steekblad/postiljon/TVwest/.....
 - Meer interesse heb regelmatig de indruk dat het de raadsleden niet geïnteresseerd wat er onder de bevolking leeft.
 - Meer persoonlijk contact, meer de wijken in.
 - Meer rechten voor inwoners qua inspraak.
 - Meer transparantie.
 - Misschien digitale nieuwsbrief in etalage gemeentehuis.
 - Misschien moeten ze niet alleen naar Nederlanders of oudere luisteren ook na een gemiddelde of een wat minder opgeleide of buitenlanders.
 - Nee, ik lees over de politiek maar ben er niet heel erg in geïnteresseerd.
 - Niet alleen in campagnetijd zichtbaar zijn.
 - Niet alleen luisteren maar ook uitvoeren.
 - Nog meer duidelijke info.
 - Nooit met dit alles bemoeid.
 - Nou, bij verkiezingen de wijk in gaan, organiseer PR-activiteiten in de wijken (nog nooit gezien).
 - Nu is er geen contact. Ik ben er niet naar op zoek, maar vanuit de politiek word ik ook niet benaderd.
 - Op dit moment niet!!
 - Op het moment dat de gemeenteraad vanuit authenticiteit opereert en een intrinsieke motivatie kent wat mij betreft op dat moment contact.
 - Per raadslid (elk lid) tenminste 1/2 dag per 14dgn. echt beschikbaar/te spreken zijn. Liever echter een hele dag per 14 dgn. Een raadslid is er voor de burger, niet voor het college van B en W, zoals de raad zich nu opstelt.
 - Probeer nog transparanter te worden.
 - Regelmatig enquête uitgeven.
 - Regelmatig inwoners bezoeken om een betere indruk te krijgen wat er bij de mensen voor problemen behoeften zijn. Ervaring opdoen.
 - Samen werking moet verbeterd worden.
 - Spreekuren in wijkposten.
 - Spreekuren van raadsleden in de wijk.
 - Te veel manieren om contact te maken, minder is duidelijker!
 - Terugbellen.
 - Toegankelijker maken vd onderwerpen/politiek aantrekkelijker maken.
 - Uitnodiging versturen via media om vergaderingen bij te wonen.
 - Veel actieve betrokkenheid van de raad tav B & W besluiten daar waar weerstand te verwachten is.
 - Veel activiteit.
-

Vervolg tabel 4.

- Veel bezoeken evenementen naar ook scholen, tehuizen, enz.
 - Veel maar teveel om op te noemen.
 - Veel meer raadplegingen van de bevolking en dit echt mee laten wegen.
 - Via een brief of e-mail de buurtbewoners uitnodigen voor een gesprek over hun wijk/buurt!
 - Voor het sociale culturele natuurbeschermende gezicht van een gemeente zijn net als overal linke partijen nodig!!
 - Wakker worden uit permanente winterslaap over ware aant afd. Welzijn.
 - Wat vaker zich zelf voorstellen in verschillende media en welke portefeuille ze hebben.
 - Wekelijks digitale nieuwsbrief! Erg belangrijk!
 - Wijkvergaderingen.
 - Wordt veel gepraat door de politiek, doen toch hun eigen zin.
 - Zaken, belangrijke vragen/info per brief ontvangen en online meningen laten geven door inwoners. Evt dit uitbreiden.
 - Ze zouden eens meer in de wijken moeten gaan kijken (vooral 's-avonds).
 - Zichtbaarder, sociale media
 - Zou goed zijn als we beter ingelicht worden bv sloop ed.
-

SELECTIE VAN DE VRAGEN UIT DE OMNIBUSENQUÊTE 2011 M.B.T. HET ONDERWERP COMMUNICATIE GEMEENTERAAD EN INWONERS ZOETERMEER

COMMUNICATIE GEMEENTERAAD EN INWONERS ZOETERMEER

HET BEZOEKEN VAN EEN RAADS- OF COMMISSIEVERGADERING

De gemeenteraad bepaalt het beleid en neemt de belangrijkste beslissingen. De raadsvergadering is dé plaats voor het openbare politieke debat.

Een raadscommissie brengt advies uit aan de gemeenteraad over een voorstel of onderwerp. Ook geeft zij advies uit eigen beweging. Tenslotte voert zij overleg met de burgemeester en/of wethouders over de door hen verstrekte inlichtingen.

Er zijn drie raadscommissies in Zoetermeer: Burger & Bestuur, Samenleving en Ruimte.

75. Heeft u wel eens een raads- of commissievergadering van de gemeente Zoetermeer bezocht?

- ☐ 1. ja
☐ 2. nee → ga naar vraag 77

76. Wat was voor u de belangrijkste reden voor het bezoeken van de laatste raads- of commissievergadering waar u geweest bent?

LET OP: de 'belangrijkste' reden, dus slechts één hokje aankruisen.

- ☐ 1. algemene interesse in de gang van zaken tijdens een raads- of commissievergadering
☐ 2. ik wil op de hoogte blijven van wat er in de gemeenteraad wordt besproken en besloten
☐ 3. er werd een onderwerp behandeld, waar ik me direct bij betrokken voel
☐ 4. ik was uitgenodigd als gast van de Raad
☐ 5. anders, namelijk:

LET OP: ga nu door naar vraag 78

77. Wat is voor u de belangrijkste reden voor het nooit bezoeken van een raads- of commissievergadering?

LET OP: de 'belangrijkste' reden, dus slechts één hokje aankruisen.

- ☐ 1. het interesseert mij niet
☐ 2. het is nooit bij mij op gekomen
☐ 3. ik heb er geen tijd voor
☐ 4. ik begrijp toch niet waar het over gaat
☐ 5. ik weet niet wanneer er een voor mij interessant onderwerp besproken wordt
☐ 6. ik wist niet dat het mogelijk was om raads- en commissievergaderingen te bezoeken
☐ 7. anders, namelijk:

78. Heeft u wel eens een fractievergadering van een politieke partij van de gemeente Zoetermeer bezocht?

- ☐ 1. ja
☐ 2. nee

79. Heeft u wel eens actief gezocht naar informatie over één of meer politieke partijen in Zoetermeer?

- ☐ 1. ja
☐ 2. nee

80. Inwoners van Zoetermeer kunnen invloed uitoefenen op het beleid in Zoetermeer. Twee manieren om dit te doen zijn het burgerinitiatief en het spreekrecht.

Het burgerinitiatief houdt in dat u een voorstel of onderwerp op de agenda van de gemeenteraad kunt plaatsen en in de vergadering meepraten over uw onderwerp.

Het spreekrecht houdt in dat u voordat een raadsvergadering of commissievergadering begint, vijf minuten kunt spreken over een door u uitgekozen onderwerp.

Wist u dat u op deze manieren invloed kunt uitoefenen op de politieke besluitvorming?

- ☐ 1. ja
☐ 2. nee

81. Op de website van de gemeente Zoetermeer (www.zoetermeer.nl) vindt u onder het kopje "Politiek & Bestuur" informatie over de gemeenteraad en over de verschillende manieren om onderwerpen onder de aandacht van de gemeenteraad te brengen.

Wist u dat u op de gemeentelijke website informatie kunt vinden over de gemeenteraad?

- ☐ 1. ja
☐ 2. nee → ga naar vraag 84

82. Heeft u wel eens pagina's van de gemeenteraad bekeken op de gemeentelijke website?

- ☐ 1. ja
☐ 2. nee

83. Via de website van de gemeente Zoetermeer is het mogelijk u aan te melden voor de digitale nieuwsbrief van de gemeenteraad (rechtsonder op de homepage). In deze nieuwsbrief staat informatie over actuele onderwerpen van de gemeenteraad

Wist u dat u zich voor ontvangst van deze nieuwsbrief via de gemeentelijke website kunt aanmelden?

- ☐ 1. ja
☐ 2. nee

84. Via de website van de gemeente Zoetermeer worden alle vergaderingen van de commissies en de gemeenteraad 'live' uitgezonden.

Heeft u wel eens één of meer vergaderingen van de commissies en/of de gemeenteraad 'live' bekeken via de gemeentelijke website?

- ☐ 1. ja → ga naar vraag 86
☐ 2. nee

85. Nu u weet dat het mogelijk is uitzendingen van de commissies of gemeenteraad 'live' te bekijken via de gemeentelijke website, gaat u deze dan een keer bekijken?

- ☐ 1. ja
☐ 2. nee
☐ 3. weet niet

INFORMATIEVOORZIENING OVER DE GEMEENTERAAD

86. De raad wil de Zoetermeeders betrekken bij de besluitvormingstrajecten. Daar hoort bij dat de gemeenteraad u informeert over onderwerpen die besproken worden en dat u informatie over de genomen besluiten kunt verkrijgen, bijvoorbeeld via internet, de krant, wijkposten of de publieksbalie.

Vindt u dat de raad u voldoende of onvoldoende informeert over besproken onderwerpen en genomen besluiten uit raads- en commissievergaderingen?

- ☐ 1. ruim voldoende
- ☐ 2. voldoende
- ☐ 3. onvoldoende
- ☐ 4. ruim onvoldoende
- ☐ 5. geen mening

87. **Heeft u zelf wel eens actief gezocht naar informatie over besproken onderwerpen en/of genomen besluiten?**

- ☐ 1. ja
- ☐ 2. nee → ga naar vraag 89

88. **Heeft u kunnen vinden wat u zocht?**

- ☐ 1. ja
- ☐ 2. nee

89. **Via welke nieuwsbronnen heeft u in de afgelopen twaalf maanden informatie over wat er in raads- en commissievergaderingen besproken en besloten wordt vernomen?**

LET OP: meer antwoorden mogelijk.

- ☐ digitale nieuwsbrief gemeenteraad
- ☐ direct via de raadsleden
- ☐ via een fractie
- ☐ AD Zoetermeer
- ☐ de Postiljon
- ☐ het Streekblad
- ☐ Zoetermeer Magazine
- ☐ het digitaal Stadhuis (www.zoetermeer.nl, de internetsite van de gemeente)
- ☐ 89,3 Radio West
- ☐ TV West
- ☐ Westonline
- ☐ Zoetermeer FM 107.6
- ☐ Twitter
- ☐ anders, namelijk:
- ☐ ik heb geen informatie over raads- of commissievergaderingen vernomen

CONTACT TUSSEN DE GEMEENTERAAD EN DE INWONERS VAN ZOETERMEER

90. Hieronder staan enkele uitspraken over het contact tussen de burger en de gemeenteraad.

Wilt u bij iedere uitspraak aangeven of u het daarmee geheel eens, enigszins eens of oneens bent?

	1 geheel mee eens	2 enigszins mee eens	3 mee oneens	4 geen mening
- het is belangrijk dat raadsleden regelmatig zelf direct aanspreekbaar zijn de in de wijk	☐	☐	☐	☐
- de gemeenteraad weet voldoende af van wat er leeft onder de Zoetermeerse bevolking	☐	☐	☐	☐
- beslissingen van de gemeenteraad hebben weinig invloed op mijn dagelijkse leven	☐	☐	☐	☐
- de raadsleden zijn goed bereikbaar voor vragen en opmerkingen van inwoners van Zoetermeer	☐	☐	☐	☐
- de kiezer wordt daadwerkelijk vertegenwoordigd door de gemeenteraad	☐	☐	☐	☐
- als mensen echt willen, kunnen ze de gemeenteraad wel beïnvloeden	☐	☐	☐	☐

91. **Heeft u nog suggesties of opmerkingen over het verbeteren van het contact tussen de gemeenteraad en de inwoners van Zoetermeer?**

.....